

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Алефиренко Н. Ф. "Живое" слово : Проблемы функциональной лексикологии : монография / Н. Ф. Алефиренко. – М. : Флинта; Наука, 2009. – 344 с.
2. Алефиренко Н. Ф. Лингвокультурология : ценностно-смысловое пространство языка : учеб. пособие / Н. Ф. Алефиренко. – М. : Флинта; Наука, 2010. – 288 с.
3. Апресян Ю. Д. Образ человека по данным языка : попытка системного описания / Ю. Д. Апресян // Вопросы языкознания. – 1995. – № 1. – С. 37–67.
4. Выготский Л. С. Мышление и речь // Собр. соч. : В 6 т. – М. : Государственное соц.-экономическое изд-ство, 1982. – Т. 2 – 362 с.
5. Караулов Ю. Н. Роль прецедентных текстов в структуре и функционировании языка личности / Ю. Н. Караулов // Научные традиции и новые направления в преподавании русского языка и литературы : доклады советской делегации на VI конгрессе МА ПРЯЛ. – М. : Русские языки, 1986. – С. 105–126.
6. Красных В. В. "Свой" среди "своих" : миф или реальность? / В. В. Красных. – М. : Гнозис, 2003. – 375 с.
7. Кубрякова Е. С. Язык и знание : На пути получения знаний о языке. Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
8. Леонтьев А. А. Формы существования значения / А. А. Леонтьев // Психолингвистические проблемы семантики. – М. : Наука, 1983. – С. 5–20.
9. Маслова В. А. Лингвокультурология : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / В. А. Маслова. – М. : Издательский центр „Академия”, 2001. – 208 с.
10. Пименова М. В. Концептуальные исследования. Введение : учеб. пособие / М. В. Пименова, О. Н. Кондратьева. – М. : ФЛИНТА ; Наука, 2011. – 176 с.
11. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты прецедентных текстов / Г. Г. Слышкин. – М. : Academia, 2000. – 139 с.
12. Холодная М. А. Когнитивные стили : О природе индивидуального ума / М. А. Холодная. – СПб. : Питер, 2004. – 384 с.
13. Чернявская Е. В. Лингвистика текста : поликодовость, интертекстуальность, интердискурсивность : учеб. пособие / Е. В. Чернявская. – М. : ЛИБРИКОМ, 2008. – 248 с.

**Надія Садовник-Чучвага, Міхаель Шау
(Чернівці, Бремен)**

КВАНТИТАТИВНИЙ АСПЕКТ ДОСЛІДЖЕННЯ ЗАСОБІВ РОДОВИРАЖЕННЯ У СУЧАСНИХ АНГЛІЙСЬКИХ МІФОПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Досліджуються особливості засобів родовираження та родорозрізнення у сучасних англійських міфопоетичних текстах за допомогою квантитативних методів.

Ключові слова: *категорія роду, картина світу, концептуальний сегмент, міфопоетичний текст, критерій хі-квадрат.*

Исследуются особенности родовыразительных и родоразличительных средств в современных английских мифопоэтических текстах при помощи квантитативных методов.

Ключевые слова: *категория рода, картина мира, концептуальный сегмент, мифопоэтический текст, критерий хи-квадрат.*

The article is concerned with the studies of functioning of the category of gender in the English mythopoetic texts. The category of gender in general can be manifested in a language by a variety of different grammatical and lexical means or forms of expression. When the inflexions are no longer there, gender does not automatically cease to exist, for there are others morphosyntactic ways of indicating gender and first of all by bringing together the anaphoric words that still retain the gender distinctions with certain nouns. The article also describes the statistical methods and techniques applied and explains the selection of material under analysis.

The peculiarities of functioning of three genders in modern mythopoetic texts are established; the ways of their expression are analyzed and compared; the realization of the conceptual sphere of gender in the Modern English conceptual worldview of the imaginary world is explicated; similarities and differences of gender functioning in the texts are described.

The category of gender is a diachronic constant, it exists on every stage of language development. Synchronically it is the dominant way of its expression that changes with the changes in the language structure.

Key words: *the category of gender, worldview, mythopoetic text, conceptual segment, χ^2 criterion.*

Реконструкція матеріальної та духовної культури етносу на основі мовних даних є одним з перспективних напрямків сучасних лінгвістичних студій. Поліпарадигматичність сучасного мовознавства дозволяє здійснити комплексний підхід до вивчення національних мов, культур і міфів як знакових систем. Звернення до цієї теми зумовлене своєчасністю дослідження характеру кореляції між типом мислення, культурою та мовними засобами відтворення універсальних категорій в етнокультурному аспекті. Проявляються такі кореляції у системах концептів, що репрезентують певну картину світу. *Актуальність* дослідження визначається інтересом до історичних проблем моделювання концептуальної картини світу і стимулюється увагою до змін у мові.

Закоріненість національної концептуальної картини світу у системі архетипних образів дозволяє розглядати її як *міфологічно орієнтовану* [2, с. 8]. Міфологічна концептуальна картина світу є концептуальною базою для створення *концептуальної картини уявного світу* у сучасних британських творах жанру фентезі [2, с. 12].

Сучасний міждисциплінарний підхід до вивчення явищ мови та мовлення дозволяє реконструювати *міфологічний фрагмент концептуальної картини світу* соціуму на основі аналізу семантичних і лінгвокогнітивних особливостей одиниць, що вербалізують концепти-міфологеми й реалізують міфологічні сценарії. Однак, незважаючи на значну кількість праць, присвячених міфологічному компоненту культури, сутність процесу номінації та його специфі-

ка в контексті міфологічного типу культури є недостатньо вивченими. На сучасному етапі поступу людства, маркованому явищем *реміфологізації*, міф як частина національної картини світу постає засобом пізнання й категоризації навколишнього середовища [1, с. 101]. *Метою* нашого дослідження є комплексне вивчення зв'язків між фрагментом концептуальної картини світу та його відображенням у мовній картині світу на різних рівнях сегментної структури родової концептосфери.

Побудова й організація уявного світу в сучасних творах жанру фентезі відбувається на міфологічних засадах. У модельованому світі детально розбудовуються всі аспекти його космогонії, онтології та аксіології в перспективі відносно зміненого концептуально-культурного фокусу. Тому віртуальний світ постає епістеміологічним варіантом бачення реального світу, тобто, альтернативним світом. Підґрунтям такого уявного світу постає певна національна міфологічна традиція, на основі концептуальної матриці якої твориться космогонія, теогонія й історія уявного світу [2, с. 10].

Номінативні одиниці текстів жанру фентезі загалом відповідають своїм давньоанглійським аналогам за семантикою та образним потенціалом. Однак, вони відрізняються за обсягом, оскільки актуалізують у своєму значенні сукупність сем, детерміновану дією концептуальної картини уявного світу, яка вбирає окремі компоненти давньоанглійської картини світу й включає елементи сучасної британської концептуальної картини світу та інших національних картин світу. Одиниці вторинної номінації, що втілюють набір базових концептів-міфологем у сучасних британських творах жанру фентезі, є екстралінгвістично (міфологічно) вмотивованими. В умовах асоціативно-образного мислення, притаманного міфологічній свідомості, номінація набуває лінгвокреативного характеру.

Базовим концептом, представленим практично в будь-якій культурі та відображенням її культурно-мовними одиницями, є концепт роду (мовну категорію роду ми визначаємо як систему поділу лексичних одиниць на чоловічий, жіночий та середній роди за сукупністю певних лексичних та граматичних ознак). Досліджені номінації були згруповані у сегменти за відповідними ознаками. *Сегмент* у цьому випадку розуміється як структурна складова концептосфери. Таким чином, концепти, що входять до складу концептосфери, існують не хаотично, а упорядковуються в сегменти, що дозволяє, на наш погляд, дати повніший опис

об'єкту, що вивчається. Сегменти виділяються умовно і мають дифузні кордони [5, с. 8]. На даному етапі дослідження ставимо *завдання* виявити кількісні характеристики засобів родовираження та родорозрізнення у сучасних англійських міфопоетичних текстах.

Комплексне дослідження родової концептосфери спонукало до комбінування різних лінгвістичних методів дослідження. Хоча лінгвістичні методи спрямовані на дослідження лише мовних явищ, продуктів мовлення та мовленнєвої діяльності, останнім часом досить популярне вкраплення методів інших наук, а саме математики, у лінгвістику. Такі методи отримали назву *квантитативні* методи в лінгвістиці [4, с. 110]. Точні розрахунки дають змогу обмежити суб'єктивний характер лінгвістичних досліджень і одержати достовірні та обґрунтовані результати.

Наявність значущих відношень встановлюємо за допомогою критерію χ^2 . Цей критерій визначає наявність відповідностей і розбіжностей між розподілом частот аналізованих величин. Найпоширеніша формула для підрахунку χ^2 така:

$$\chi^2 = \sum \frac{(O - E)^2}{E}$$

де O – фактичні величини, а E – теоретично очікувані [4, с. 120; 3, с. 88].

Для інтерпретації результатів обчислення потрібно встановити значущість одержаної суми χ^2 . Кількість ступенів свободи df для багатопільних таблиць вираховують за формулою:

$$df = (r - 1)(c - 1),$$

де r – кількість рядків у таблиці, c – кількість стовпчиків [4, с. 120; 3, с. 89].

Значення суми χ^2 при різній кількості ступенів свободи подають у спеціальних таблицях [4, с. 137–138; 3, с. 172].

Сума χ^2 дає змогу встановити лише наявність зв'язку та відмежувати стандартні зв'язки від нестандартних, а ступінь і характер зафіксованих зв'язків можна встановити за допомогою коефіцієнта взаємної спряженості Чупрова K . Для багатопільних таблиць коефіцієнт K обчислюють за формулою:

$$K = \sqrt{\frac{\chi^2}{N \sqrt{(r-1)(c-1)}}$$

де N – загальна кількість спостережень, r – кількість горизонтальних рядків таблиці, c – кількість вертикальних колонок таблиці [4, с. 123; 3, с. 91].

Коли одержані величини суми χ^2 перевищують критичні при визначених ступенях свободи, у статистиці прийнято відкидати так звану нульову гіпотезу (наприклад, щодо відсутності розбіжностей між певними рядами частот). Що більше емпіричні величини відхиляються від теоретичних, то вища сума χ^2 .

Відбір лексичних одиниць, що репрезентують родову концептосферу сучасних міфопоетичних творів, виконувався методом суцільної вибірки з текстів трьох авторів – Дж. Толкіна (*The Lord of the Rings, The Hobbit, The Silmarillion, The Children of Hurin*), К. Льюїса (цикл *The Chronicles of Narnia* (сім романів)) та Т. Пратчетта (*The Colour of Magic, The Light Fantastic, Sourcery, Eric, Interesting Times, The Last Continent, The Last Hero*).

У межах вибірки 1 817 715 слововживань у проаналізованих нами сучасних текстах жанру фентезі було зафіксовано 23506 прикладів уживання маркованих родом номінацій, з них 18853 – чоловічого роду, 3565 – жіночого та 1088 – середнього. Ми розглядаємо співвідношення між семантикою номінацій, їхнім родом та способом його вираження за п'ятьма засобами: а) гетеронімією, б) суфіксацією, в) словоскладанням, г) займенниковою референцією, ґ) контекстуальною референцією. Під останньою ми розуміємо співвіднесеність іменника у тексті з іншою маркованою родом номінацією або власною назвою). Для аналізу такої референції потрібно розглядати певну номінацію як частину дискурсу, тобто аналізувати цілі абзаци чи уривки. Такий спосіб вираження характерний для іменників спільного роду.

Виходячи з суперечливої природи роду у сучасній англійській мові, у сучасному фентезі-дискурсі ми аналізували не абсолютно всі іменники, як у давньоанглійських епічних творах [6], а лише іменники на позначення людей / антропоморфних істот, іменники на позначення тварин та іменники на позначення неістот і абстрактних понять, які у текстах підпадали під явище висхідної займенникової транспозиції.

Розглянуті номінації виражають концепти, на основі певних ознак об'єднані в 16 концептуальних сегментів (у дужках подається їх частотність): сегмент ГЕРОЙ / ВОЇН (1249), сегмент ВЛАДА (4766), сегмент МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ (1513), сегмент СІМЕЙНО-РОДИННІ СТОСУНКИ (2849), сегмент СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС (138), сегмент РІД ЗАНЯТЬ (2115), сегмент РЕЛІГІЙНА СФЕРА (511), сегмент САКРАЛЬНА СФЕРА (348), сегмент МІФІЧНА ІСТОТА (2148), сегмент

МАГІЯ (1792), сегмент ОСУД (540), сегмент ПРИРОДНІ ЯВИЩА / ПРОЦЕСИ (981), сегмент МІСЦЕ ПРОЖИВАННЯ (193), сегмент ПОДРОЖ (320), сегмент ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЗА СТАТТЮ (3978), сегмент РЕШТА (65). Останній сегмент об'єднує номінації, що за своїми концептуальними ознаками не ввійшли до жодного іншого сегменту.

Для гетеронімії найчастотніший показник характерний для сегмента ВЛАДА (3731 слововживання), а найменш частотний – для сегмента ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ (8 слововживань). Для суфіксації найчастотніший показник властивий сегменту ВЛАДА (613 слововживань), а найменш частотний – сегменту САКРАЛЬНА СФЕРА (всього 3 слововживання). Для словоскладання найчастотнішим показником характеризується сегмент МІФІЧНА ІСТОТА (69 слововживань), а найменш частотним – сегмент СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС (всього 2 слововживання). Для займенникової референції найчастотніший показник зафіксовано у сегменті РІД ЗАНЯТЬ (905 слововживань), а найменш частотний – у сегменті СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС (14 слововживань). Для контекстуальної референції найчастотніший показник зареєстровано у сегменті РІД ЗАНЯТЬ (901 слововживання), а найменш частотний – у сегменті ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЗА СТАТТЮ (6 слововживань).

Далі використаємо критерій хі-квадрат, щоб встановити, яким способам вираження роду надають перевагу номінації різних сегментів.

Частота використання різних засобів вираження для номінацій різних сегментів виявляє статистично суттєві розбіжності. Найбільшою сумою χ^2 характеризується гетеронімія (6199,52), найменшою – словоскладання (252,57). Проміжний варіант виявився для контекстуальної (4420,15) і займенникової референції (3966,91) та для суфіксації (1914,88). Значення суми $\chi^2 = 16754,03$ є статистично суттєвим, тому що при $d_f = 60$ значущою є сума $\chi^2 = 88,38$. Встановлюємо коефіцієнт спряженості:

$$K = \sqrt{\frac{16754,03}{\sqrt{60} \cdot 23506}} = 0,303 \approx 0,3$$

Отже, можна зробити висновок, що використання різних способів вираження роду для різних сегментів істотно різняться між собою.

Результати аналізу способів вираження роду за допомогою критерію χ^2 фіксують перевищення емпіричних частот над теоретично очікуваними у концептуальних сегментах ГЕРОЙ / ВОЇН, РІД ЗАНЯТЬ, МІФІЧНА ІСТОТА та ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ – у три

рази; у сегментах ВЛАДА, МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ, РЕЛІГІЙНА СФЕРА, САКРАЛЬНА СФЕРА, МАГІЯ, ОСУД, ПРИРОДНІ ЯВИЩА / ПРОЦЕСИ та ПОДОРОЖ – у два рази; решта сегментів характеризуються одноразовим перевищенням емпіричних частот.

Неоднакові і суми χ^2 , що фіксують ступінь відхилення емпіричних частот від теоретичних. Найбільше відхилення спостерігаємо для сегмента ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЗА СТАТТЮ (сума $\chi^2 = 3217,97$); найменше – для сегмента СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС (сума $\chi^2 = 10,36$). За сумами всіх величин χ^2 в кожному рядку можна зробити висновки про особливості використання різних способів вираження роду номінаціями того чи іншого сегмента.

Для гетеронімії було зафіксовано статистично значущу суму в чотирьох концептуальних сегментах: ВЛАДА ($\chi^2 = 1243,47 / K=0,23$), СІМЕЙНО-РОДИННІ СТОСУНКИ ($\chi^2 = 1589,01 / K=0,26$), МАГІЯ ($\chi^2 = 145,55 / K=0,08$), ПОЗНАЧЕННЯ ОСІБ ЗА СТАТТЮ ($\chi^2 = 3217,97 / K=0,37$).

Для суфіксації було зафіксовано статистично значущу суму в п'яти концептуальних сегментах: РЕЛІГІЙНА СФЕРА ($\chi^2 = 1137,69 / K=0,22$), ВЛАДА ($\chi^2 = 450,45 / K=0,14$), ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ ($\chi^2 = 223,45 / K=0,10$), ГЕРОЙ / ВОЇН ($\chi^2 = 93,15 / K=0,06$), СОЦІАЛЬНИЙ СТАТУС ($\chi^2 = 6,84 / K=0,02$).

Для словоскладання було зафіксовано статистично значущу суму в чотирьох концептуальних сегментах: МІФІЧНА ІСТОТА ($\chi^2 = 136,56 / K=0,08$), ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ ($\chi^2 = 72,32 / K=0,06$), ПРИРОДНІ ЯВИЩА / ПРОЦЕСИ ($\chi^2 = 29,86 / K=0,04$), РІД ЗАНЯТЬ ($\chi^2 = 13,83 / K=0,02$).

Для займенникової референції було зафіксовано статистично значущу суму в десяти концептуальних сегментах: ПРИРОДНІ ЯВИЩА / ПРОЦЕСИ ($\chi^2 = 1976,85 / K=0,29$), РІД ЗАНЯТЬ ($\chi^2 = 881,81 / K=0,19$), МІФІЧНА ІСТОТА ($\chi^2 = 703,33 / K=0,17$), САКРАЛЬНА СФЕРА ($\chi^2 = 247,77 / K=0,10$), ОСУД ($\chi^2 = 67,69 / K=0,05$), ПОДОРОЖ ($\chi^2 = 49,94 / K=0,05$), РЕЛІГІЙНА СФЕРА ($\chi^2 = 19,16 / K=0,03$), МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ ($\chi^2 = 7,18 / K=0,02$), МАГІЯ ($\chi^2 = 6,04 / K=0,02$), ГЕРОЙ / ВОЇН ($\chi^2 = 5,98 / K=0,02$). Сім концептуальних сегментів використовують займенникову референцію для розрізнення іменників подвійного роду.

Для контекстуальної референції було зафіксовано статистично значущу суму у семи концептуальних сегментах: МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ ($\chi^2 = 1243,47 / K=0,23$), ГЕРОЙ / ВОЇН ($\chi^2 = 988,44 / K=0,21$), РІД ЗАНЯТЬ ($\chi^2 = 843,43 / K=0,19$), ПОДОРОЖ ($\chi^2 = 465,26 / K=0,14$), ОСУД ($\chi^2 = 452,13 / K=0,14$), МІФІЧНА ІСТОТА ($\chi^2 = 115,71$

/ $K=0,07$), ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ ($\chi^2 = 33,44 / K=0,04$).

Можемо сказати, що найвища частотність вживання характерна для гетеронімії, а найяскравіша образність – для займенникової референції. Суфіксацію та словоскладання можна розглядати як допоміжні засоби родовираження.

З цього приводу слід зазначити, що для досліджених творів фентезі не характерні сучасні поняття політкоректності та гендерної нейтральності, притаманні іншим типам сучасного дискурсу. Тому деякі номінації, які зазвичай характеризують як іменники подвійного роду, сприймаються як марковані чоловічим родом просто на підставі андроцентричності зображеного вторинного світу (скажімо, військові номінації та деякі назви професій) і не потребують додаткових способів родовираження.

Займенникова та контекстуальна референція виявили статистично значущу суму в шести спільних концептуальних сегментах (ГЕРОЙ / ВОЇН, ОСУД, МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ, РІД ЗАНЯТЬ, МІФІЧНА ІСТОТА, ПОДОРОЖ), займенникова референція та словоскладання – у трьох (МІФІЧНА ІСТОТА, ПРИРОДНІ ЯВИЩА / ПРОЦЕСИ, РІД ЗАНЯТЬ), словоскладання та контекстуальна референція – теж у трьох спільних сегментах (МІФІЧНА ІСТОТА, РІД ЗАНЯТЬ, ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ). Два спільні концептуальні сегменти виявили суфіксація і займенникова референція (РЕЛІГІЙНА СФЕРА, ГЕРОЙ / ВОЇН) та суфіксація і контекстуальна референція (ГЕРОЙ / ВОЇН, ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ). По одному спільному сегменту простежуються у гетеронімії і суфіксації (ВЛАДА), гетеронімії і займенникової референції (МАГІЯ) та у суфіксації й словоскладання (ЖИТЕЛЬ ПЕВНОЇ МІСЦЕВОСТІ). Гетеронімія та словоскладання не виявили спільних концептуальних сегментів.

Отримані внаслідок вибірки частотні характеристики роду за способом вираження виявили наступні результати. Найчастотніший показник властивий гетеронімії (12958 слововживань), хоча вона й не характерна для вираження середнього роду, а найменш частотний – словоскладання (216 слововживань). Для чоловічого роду найчастотніший показник характерний для гетеронімії (9891 слововживання), а найменш частотний – для словоскладання (94 слововживань). Для жіночого роду найчастотнішим показником також характеризується гетеронімія (3067 слововживань), а найменш частотним – суфіксація (97 слововживань). Для середнього роду виявлено лише два способи вираження – займенникова ре-

ференція (частотний показник – 768 слововживань) та контекстуальна референція (320 слововживань).

Використаємо критерій хі-квадрат, щоб встановити, який спосіб вираження характерний для кожного роду. Частота використання різних засобів вираження для трьох родів виявляє статистично суттєві розбіжності. Середній рід має найбільшу суму χ^2 (2057,62), друге місце займає жіночий (1878,23), найменшу суму має чоловічий рід (528,23). Значення суми $\chi^2 = 4464,08$ є статистично суттєвим, тому що при $d_f = 8$ значущою є сума $\chi^2 = 20,09$. Встановлюємо коефіцієнт спряженості:

$$K = \sqrt{\frac{4464,08}{8 \cdot 23306}} = 0,2591 \approx 0,26$$

Можна зробити висновок, що використання різних способів вираження роду для трьох родів виявляють істотні розбіжності.

Результати аналізу способів вираження роду за допомогою критерію χ^2 фіксують перевищення емпіричних частот над теоретично очікуваними у два рази для контекстуальної референції, решта способів вираження характеризуються одноразовим перевищенням емпіричних частот.

Суми χ^2 , що фіксують ступінь відхилення емпіричних частот від теоретичних, також неоднакові. Найбільше відхилення спостерігаємо для контекстуальної референції (сума $\chi^2 = 1976,85$); найменше – для суфіксації (сума $\chi^2 = 170,54$). За сумами всіх величин χ^2 в кожному рядку можна зробити висновки про особливості використання різних способів вираження роду для трьох родів.

Для кожного роду було зафіксовано статистично значущу суму в двох способах вираження. Для чоловічого роду це контекстуальна референція ($\chi^2 = 357,69 / K=0,12$) та суфіксація ($\chi^2 = 170,54 / K=0,09$); для жіночого роду – гетеронімія ($\chi^2 = 1589,01 / K=0,26$) та словоскладання ($\chi^2 = 289,22 / K=0,11$); для середнього – займенникова ($\chi^2 = 1976,85 / K=0,29$) та контекстуальна референція ($\chi^2 = 80,77 / K=0,06$).

Отже, у сучасних британських творах жанру фентезі розглянуто п'ять способів вираження роду, зв'язок з найбільшою кількістю концептуальних сегментів виявляє займенникова референція, наступне місце займає контекстуальна референція, але інші засоби, які традиційно вважають непродуктивними, також виявляють високу частотність використання, хоча й для меншої кількості концептуальних сегментів.

У сучасних міфопоетичних текстах чоловічий рід тяжіє до вираження через суфіксацію та контекстуальну референцію, жіночий тяжіє до гетеронімії та словоскладання, середній – до займенникової та контекстуальної референції. Той факт, що займенникова референція не виявила статистично значущості для чоловічого та жіночого родів, можна пояснити тим, що хоча у міфопоетичних текстах присутня висхідна транспозиція з її яскравою образністю, вона є нечастотною та використовується вибірково і незакономірно.

Описані зв'язки між родом, способом його вираження та концептуальними сегментами відображають лише особливості ККУС, тобто вони обмежені принципами функціонування сучасних міфопоетичних текстів навіть більшою мірою, ніж давньоанглійських, а поза ними можуть істотно відрізнитися.

Перспективним вважаємо дослідження маркованих родом номінацій у текстах, відмінних від міфопоетичних.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Колесник О. С. Концепт „Потойбіччя” в англійській мовній картині світу : діахронічний аспект / О. С. Колесник // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка : науковий журнал / гол. ред. П. Ю. Саух. – Житомир: ЖДУ ім. І. Франка, 2006. – № 27. – С. 100–104.
2. Колесник О. С. Мовні засоби відображення міфологічної картини світу: лінгвокогнітивний аспект (на матеріалі давньоанглійського епосу та сучасних британських художніх творів жанру фентезі). Автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.04 „Германські мови” / О. С. Колесник; Київ. нац. лінгв. ун-т. – К., 2003. – 20 с.
3. Левицкий В. В. Квантитативные методы в лингвистике / В. В. Левицкий. – Черновцы : Рута, 2004. – 190 с.
4. Левицкий В. В. Семасиология / В. В. Левицкий. – Винница : НОВА КНУ-ГА, 2012. – 618 с.
5. Палаева И. В. Гендерная концептосфера в картине мира среднеанглийского периода. Автореф. дис... канд. филол. наук : 10.02.04 „Германские языки” / И. В. Палаева, Дальневосточный гос. ун-т. – Владивосток, 2005. – 16 с.
6. Садовник-Чучвага Н. В. Жанрва специфіка сегментної структури родової концептосфери давньоанглійської епічної поезії (квантитативний аспект) / Н. В. Садовник-Чучвага // Наукові записки : зб. наук. праць / гол. ред. І. Д. Пасічник. – Острог : Видавництво Національного університету „Острозька академія”, 2012. – Вип. 23. – С. 148–150. – (Серія „Філологічна”).